

Sygn. akt **VIII Ko 24/18**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział VIII Karny w składzie:

Przewodniczący: **sędzia Janusz Zalewski**

Protokolant: Agnieszka Łątka, Dariusz Markowski

przy udziale Prokuratora: Stanisława Wieśniakowskiego, Wojciecha Pcleszoka i Krystyny Nogal - Załuskiej

po rozpoznaniu w dniach 26 lipca 2018 r., 8 listopada 2018r. i 8 sierpnia 2019r.

sprawy z wniosku **T. J.**, syna Z. i R., urodzonego (...)

(...) roku w K.

przeciwko Skarbowi Państwa

o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę wynikłą

z niewątpliwie niesłusznego stosowania tymczasowego aresztowania w okresie od 03.12.2001r. do 04.04.2002r. w sprawie Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie sygn. akt VIII K 653/14 (5Ds (...))Prokuratury Rejonowej W. (...)

na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. i art. 554 § 4 k.p.k.

orzeka:

I. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz T. J. tytułem zadośćuczynienia kwotę 12 000 (dwanaście tysięcy) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie wniosek oddala;

III. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. R. K. kwotę 168 (sto sześćdziesiąt osiem) złotych plus VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu;

IV. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt VIII Ko 24/18

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 19 grudnia 2017 roku T. J. domagał się zasądzenia na jego rzecz od Skarbu Państwa tytułem zadośćuczynienia kwoty 20.000 złotych za jego niesłuszne tymczasowe aresztowanie w okresie od 04.12.2001r. do 04.04.2002r. stosowane w sprawie VIII K 653/14 Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa w Warszawie. W uzasadnieniu wskazał, że ww. sprawie stosowano wobec niego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania w okresie od 06.04.2001r. do 04.04.2002r. Z zarzutu, który był postawą zastosowania aresztu został wyrokiem z dnia 23 maja 2017r. uniewinniony, natomiast za występki z art. 278§1 kk w zw. z art. 64 §1 kk, Sąd wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (k. 4).

T. J. był wielokrotnie karany. Po raz pierwszy został skazany wyrokiem Sądu Rejonowego w Kielcach z dnia 30 czerwca 1987r. na karę grzywny (zastępczą karę pozbawienia wolności odbywał w okresie od 16.01.1989r. do 16 marca 1989r.). Następnie wyrokiem z dnia 6 czerwca 1989r. w sprawie o sygn. II K 103/89 Sąd Rejonowy w Ciechanowie wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 16 marca 1989r. do 13 października 1989r., kiedy to zaczął odbywać kolejną karę 10 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Wadowicach w sprawie II K 215/89. Z ZK został zwolniony 11 grudnia 1989r. w wyniku amnestii. Wyrokiem Sądu Wojewódzkiego w Radomiu z dnia 12 września 1996r. w sprawie o sygn. II K257/95 T. J. został skazany na karę łączną 10 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono mu okres tymczasowego aresztowania. W dniu 30 kwietnia 1996r. w ZK T. J. spadła sztanga na twarz, w wyniku czego doznał m.in. złamania kości jarzmowej. Z uwagi na bóle i zawroty głowy, a także szczękostisk został w dniu 23 lutego 2000r. zakwalifikowany do leczenia operacyjnego w klinice chirurgii szczękowej, dlatego też Sąd udzielił mu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności. Podczas przerwy, w dniu 29 września 2000r. skazany uległ wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego doznał obrażeń ciała w postaci świeżej szczeliny złamania na granicy trzonu i wyrostka poprzecznego kręgu obrotowego.

T. J. w dniu 6 kwietnia 2001 r. został zatrzymany w sprawie Prokuratury Rejonowej W. (...) prowadzonej pod sygn. akt 5 Ds. (...) pod zarzutem popełnienia przestępstwa z art. 282 kk. Sąd Rejonowy dla Warszawy M. zastosował wobec niego środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, który był następnie przedłużany do dnia 4 kwietnia 2002r.

T. J. był oskarżony o to, że:

1. w okresie od 23 marca 2001 r. do 29 marca 2001 r. działając wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, grożąc pozbawieniem życia lub zdrowia A. P., doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia jego mieniem w postaci pieniędzy w kwocie 8.000 zł, przy czym zarzuconego mu czynu dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. czyn z art. 282 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.,
2. w dniu 16 października 2001 r. w L. (woj. (...)) w celu osiągnięcia korzyści majątkowej doprowadził Bank (...) S.A. (...) Oddział w W. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem za pomocą wprowadzenia w błąd w ten sposób, że podał nieprawdziwe dane co do swojego zatrudnienia w firmie (...) w W., w następstwie czego spowodował założenie konta w Filii ww. Banku w L. przy ul. (...), a następnie wydanie karty bankomatowej (...) za pomocą której w kasie banku w okresie od 16 do 18 grudnia 2000 r. spowodował powstanie salda debetowego w kwocie 17.246,26 zł na szkodę ww. Banku, przy czym czynu tego dopuścił się przed upływem 5 lat od odbycia kary pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. VIII K 653/14, Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie:

1. uniewinnił T. J. od popełnienia czynu z art. 282 kk w zw. z art. 64§1 kk;
2. w ramach czynu zarzuconego T. J. w pkt 2, uznał go za winnego tego, że w okresie od 16 do 18 grudnia 2000 r., działając w bliżej nieustalonych miejscach, zabrał w celu przywłaszczenia pieniądze w łącznej kwocie 16.976,28 zł, w ten sposób, że mając świadomość, iż na prowadzonym na jego rzecz rachunku w Banku (...) S.A.(...) Oddział w W. brak jest środków finansowych, korzystając z wydanej mu karty bankomatowej (...) pobrał w ciężar rachunku nr (...) środki finansowe w ww. kwocie, czym spowodował szkodę w kwocie 16.976,28 zł na rzecz ww. Banku, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu 5 lat od odbycia co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne i tak opisany czyn zakwalifikował jako występki wyczerpujący znamiona art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i za to skazał go, a na podstawie art. 278 §1 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;
3. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej wobec T. J. w pkt II kary pozbawienia wolności zaliczył mu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w dniach od 6 kwietnia 2001 r. do dnia 4 kwietnia 2002 r. przyjmując, że jeden

dzień rzeczywistego pozbawienia wolności odpowiada jednemu dniowi kary pozbawienia wolności, uznając karę za odbytą w całości.

Powyższe orzeczenie zostało zmienione wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 6 grudnia 2017r. w sprawie o sygn. X Ka 991/17 w ten tylko sposób, iż na poczet orzeczonej wobec skazanego kary pozbawienia wolności zaliczono mu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 6 kwietnia 2001r. do 2 grudnia 2001r. Okres ten Sąd Okręgowy obliczył mnożąc 8 miesięcy orzeczonej kary pozbawienia wolności przez 30 dni (art. 12c k.k.w.), co dało 240 dni i liczbę tych dni zaliczył na poczet orzeczonej kary począwszy od 6 kwietnia 2001 r. Nie zmienia to faktu, że wskutek dokonania zaliczenia, kara wymierzona oskarżonemu musi zostać uznana za odbytą (uzasadnienie wyroku X Ka 991/17).

Bezpośrednio przed tymczasowym aresztowaniem w 2001 roku T. J. korzystał z przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, z uwagi na konieczność leczenia operacyjnego w klinice chirurgii szczękowej. Nie pracował, jego była konkubina E. J. była w ciąży, córka urodziła się (...) W dniu 29 września 2000r. T. J. uległ wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego doznał obrażeń ciała w postaci świeżej szczeliny złamania na granicy trzonu i wyrostka poprzecznego kręgu obrotowego, dlatego ponownie został zakwalifikowany do leczenia operacyjnego.

Będąc tymczasowo aresztowany T. J. korzystał z pomocy medycznej, m.in. lekarza ortopedy, neurologa i neurochirurga. Przyjmował doraźnie leki przeciwbólowe. Przez okres kilku tygodni był leczony zachowawczo gorsetem gipsowym, był konsultowany w (...) Centrum (...). Dnia 9 października 2003r. w szpitalu w K. wykonano mu zabieg operacyjny polegający na usunięciu dysku C5/C6 z odbarczeniem rdzenia i stabilizacją przeszczepem kostnym i płytą szyjną. Pobyt w areszcie śledczym nie wpłynął jednak na stan jego zdrowia.

Przebywając w zakładzie karnym wnioskodawca nie doznał przemocy ze strony współwięźniów czy służby więziennej. Uczestniczył w subkulturze więziennej. Początkowo, w czasie trwania tymczasowego aresztowania, nie miał widzeń z rodziną, później odbywały się 2-3 razy w miesiącu.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zeznań T. J., informacji KRK, informacji (...), opinii sądowno- lekarskiej, akt sprawy VIII K 653/14 Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa.

W sprawie dostał dopuszczony dowód z opinii biegłego specjalisty ortopedy traumatologa. Biegły na podstawie analizy dostępnej dokumentacji stwierdził, że pobyt wnioskodawcy w areszcie śledczym w latach 2001-2002 nie wpłynął na stan jego zdrowia (k.135-41). W ocenie Sądu opinia nie budzi żadnych zastrzeżeń, jest jasna i pełna, należyście uzasadniona i nie zawiera sprzeczności.

Na przymiot wiarygodności zasługiwały zeznania wnioskodawcy w zakresie, w jakim nie były sprzeczne z wnioskami biegłego specjalisty ortopedy traumatologa. Były bowiem, szczerze, logiczne i konsekwentne. T. J. w swoich depozycjach nie ukrywał faktów mogących mieć wpływ na wysokość zadośćuczynienia, takich m.in. jak udział w subkulturze więziennej. Co prawda uważał, że pobyt w AŚ wpłynął na stan jego zdrowia, jednakże jest to jego subiektywne przekonanie nie mające poparcia w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym.

Sąd zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 2 sierpnia 2006r. w sprawie o sygn. II AKa 89/06 stwierdził, że za niewątpliwie niesłuszne, w zasadzie, uznać należy każde tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejrzanego), który ostatecznie (prawomocnie) został: Uniewinniony, umorzono w stosunku do niego postępowanie, także warunkowo, sąd odstąpił od wymierzenia kary, nastąpiło skazanie na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, wymierzona została tylko kara nie związana z pozbawieniem wolności lub środek karny, a także, gdy wymierzona została kara pozbawienia wolności w wysokości niższej niż okres tymczasowego stosowania aresztowania - w tym ostatnim wypadku problem odszkodowania dotyczy tylko stosowania tymczasowego aresztowania w czasie stanowiącym różnicę między tymi okresami.

Analizując zebrany w sprawie materiał dowodowy oraz treść przepisów regulujących uprawnienia do dochodzenia odszkodowania, Sąd Okręgowy uznał, iż aresztowanie T. J. w okresie od 03.12.2001r. do 04.04.2002r. było niewątpliwie niesłuszne, przysługuje mu, więc co do zasady roszczenie o odszkodowanie i zadośćuczynienie na podst. art. 552 § 4 k.p.k.

Oceniając tę kwestię, Sąd podzielił pogląd wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 roku – sygn. I KZP 27/99 opublikowanej w OSNKW 1999/11-12 poz. 72, która stanowi, iż odpowiedzialność Skarbu Państwa z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania (art. 552 § 4 k.p.k.), opiera się na zasadzie ryzyka. Niewątpliwie niesłusznym, w rozumieniu art. 552 § 4 k.p.k., jest takie tymczasowe aresztowanie, które było stosowane z obrazą przepisów rozdziału 28 Kodeksu postępowania karnego oraz tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejrzanego), powodujące dolegliwość, której nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a w szczególności, prawomocnego jej rozstrzygnięcia w przedmiocie odpowiedzialności karnej. Przy czym, w orzecznictwie podkreśla się również, że na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. rekompensowane mogą być jedynie szkoda i krzywda, będące bezpośrednim następstwem niesłuszności zastosowanego środka przymusu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007r., V KK 61/2006).

Rozważając wysokość zadośćuczynienia, Sąd brał pod uwagę cały szereg okoliczności, w tym sposób i miejsce zatrzymania, czas trwania pozbawienia wolności, warunki jego odbywania, negatywne przeżycia wiążące się z izolacją więzienną w kontekście jego sytuacji zdrowotnej i rodzinnej. Sąd miał przy tym na uwadze stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 4 października 2018r. w sprawie II AKa 139/18., który stwierdził, że z gruntu inaczej wysokość odszkodowania za niesłuszne skazanie należałoby oceniać w przypadku osoby zaznajomionej z realiami aresztu lub zakładu karnego, a inaczej w przypadku młodego człowieka, który ani wcześniej, ani później nie wszedł w kontakt z zakładem karnym. Odmiennie należałoby również oceniać sytuację, gdy sprawca został chociaż częściowo skazany, nawet na inną karę, a inaczej, jak w przypadku wnioskodawcy, wobec którego postępowanie w całości zakończyło się uniewinnieniem lub umorzeniem postępowania. Nie ulega wątpliwości, że T. J. przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania w sprawie 5 Ds. (...) Prokuratury Rejonowej W. (...) był stałym bywalcem jednostek penitencjarnych, a w dniu 6 kwietnia 2001r. korzystał z przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności. Co więcej, w swoich zeznaniach wnioskodawca deklaruje przynależność do podkultury przestępczej podczas pobytu w AŚ, co jednoznacznie świadczy o dobrym przystosowaniu do życia w warunkach izolacji. Bezspornym jest również fakt, że wyrokiem z dnia 23 maja 2017 r. w sprawie o sygn. VIII K 653/14 Sądu Rejonowego dla Warszawy-Mokotowa w Warszawie został skazany za czyn z art. 278 §1 kk w zw. z art. 64 §1 kk na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono mu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie od 6 kwietnia 2001r. do 2 grudnia 2001r.

Zadośćuczynienie należy w pewien sposób zobiektywizować, odnosząc je do realnie i na chłodno ocenianych rozmiarów krzywdy i aktualnych warunków społeczno - finansowych. Jak konsekwentnie podnosi się w judykaturze polskiej, zadośćuczynienie nie może mieć z jednej strony charakteru symbolicznego, gdyż ma być surogatem rzeczywistej rekompensaty za krzywdę, a więc musi mieć realną ekonomiczną wartość; nie może też jednak prowadzić do wzbogacania się pokrzywdzonego pod pretekstem rekompensowania mu krzywd. Zgodnie więc z przyjętą powszechnie w orzecznictwie wykładnią, odpowiednia (w rozumieniu art. 448 kc) kwota zadośćuczynienia to taka suma, która utrzymuje się w granicach odpowiadających aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej społeczeństwa. Jako swoisty punkt wyjścia dla stosownych wyliczeń przyjmowana jest dość powszechnie wysokość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia z daty wyrokowania – jako konkretny ekonomiczny parametr odzwierciedlający aktualny uśredniony poziom życia ludności w danym okresie. Samo tylko osadzenie wnioskodawcy w areszcie śledczym wiązało się z licznymi dla niego dolegliwościami takimi jak ograniczenie swobody poruszania, konieczność poddania się uciążliwym rygorom miejsca odosobnienia, ograniczenie kontaktu ze światem zewnętrznym i to w okresie, kiedy jego konkubina spodziewała się ich dziecka. Na uwagę zasługują także dolegliwości związane ze stanem zdrowia T. J., co także niewątpliwie miało wpływ na wysokość zadośćuczynienia.

Mając na względzie wszystkie wyżej omówione okoliczności, Sąd za zadośćuczynienie słuszne, czyli adekwatne do rzeczywistego stopnia pokrzywdzenia, uznał kwotę, którą można przeliczyć na 3.000 zł za każdy miesiąc izolacji. Kwota ta, przemnożona przez okres 4 miesięcy izolacji, dała w efekcie sumę 12.000 zł, którą Sąd zasądził na rzecz T. J. tytułem słusznego zadośćuczynienia, Co się tyczy odsetek od zasądzonych tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia kwot, stwierdzić należy, iż dopiero prawomocne orzeczenie sądowe określa wymaganą sumę odszkodowania czy zadośćuczynienia, a inna droga nie została przez ustawodawcę przewidziana, więc tylko orzeczenie sądowe określa, od kiedy roszczenie jest wymagalne. Skarb Państwa od tej pory dopiero, w wypadku opóźnień z zapłatą należności, ponosi odsetki za tę zwłokę.

O kosztach pełnomocnika z urzędu, Sąd orzekł mając na uwadze terminy rozpraw w niniejszej sprawie, a także wkład pracy pełnomocnika wnioskodawcy.

Wobec treści art. 554 § 2 kpk, kosztami niniejszego postępowania należało w całości obciążyć Skarb Państwa, albowiem – niezależnie od wyników postępowania, to jest zakresu uwzględnienia dochodzonych roszczeń – jest ono, oczywiście z punktu widzenia wnioskodawcy, wolne od kosztów.